

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО, ГОТЕЛЬНОГО ТА РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО (АТЕСТАЦІЙНОГО)
ЕКЗАМЕНУ

Освітня програма: Туризмознавство

Спеціальність: 242 Туризм

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Ступінь вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень

Кваліфікація: Бакалавр з туризму

м. Запоріжжя 2022

Програма комплексного кваліфікаційного (атестаційного) екзамену для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм», освітня програма «Туризмознавство». Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 17 с.

Розробники:

Віндюк А.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу;

Цвілий С.М., кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу;

Гурова Д.Д. кандидат географічних наук, доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу;

Корнієнко О.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.

Програма затверджена на засіданні кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу. Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ	6
ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ	7
МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ	8
МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИЗМУ	10
МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ	11
РЕКРЕАЛОГІЯ ТА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ	13
ТЕХНОЛОГІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	14
ТУРОПЕРЕЙТИНГ	14
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	16

ВСТУП

Комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен – це перевірка досягнення результатів навчання, визначених Стандартом (Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 24 – Сфера обслуговування, спеціальність 242 – Туризм : Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068) та освітньою програмою «Туризмознавство». Здобувач вищої освіти повинен під час складання екзамену продемонструвати ці результати для підтвердження набуття ним компетентностей, які набуті ним протягом навчання за програмою.

Комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 24 «Сфера обслуговування», спеціальності – 242 «Туризм», освітньої програми «Туризмознавство» проводиться після завершення навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідно до Положенні про організацію освітнього процесу в НУ «Запорізька політехніка», наказ ректора № 507 від 10.12.2021 р. (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Nakaz_N507_vid_10.12.21.pdf).

Терміни проведення атестації визначаються графіком навчального процесу та робочим навчальним планом в НУ «Запорізька політехніка».

Документом, який надає дозвіл на допуск здобувача до складання кваліфікаційного (атестаційного) екзамену, є наказ Ректора Національного університету «Запорізька політехніка», підписаний за поданням завідувача кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу і деканом факультету міжнародного туризму та економіки, яким одночасно затверджують склад екзаменаційних груп з числа студентів, що виконали всі вимоги навчального плану зі спеціальності та допущені до атестації.

Перелік та кількість дисциплін, що включено до атестаційного екзамену, визначається навчальним планом спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризмознавство» НУ «Запорізька політехніка».

Комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен передбачає виконання кваліфікаційних завдань з дисциплін циклу професійної підготовки:

- Економіка туризму;
- Організація екскурсійних послуг;
- Маркетинг в туризмі;
- Менеджмент туризму;
- Міжнародний туризм;
- Рекреалогія та санаторно-курортне лікування;
- Технологія туристичної діяльності;
- Туроперейтинг.

Комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен проходить у формі, яку затверджують напередодні проведення наказом ректора університету. Зокрема, усний комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен відбувається протягом 6 годин і передбачає відповідь на теоретичні питання і вирішення практичних ситуаційних комплексних завдань (на день

не більше 8 здобувачів). В умовах дії обставин непоборної сили, комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен здійснюється в дистанційному режимі в системі дистанційного навчання Національного університету «Запорізька політехніка» Moodle: (<https://moodle.zp.edu.ua/>). Комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен є однією із форм організації навчання у НУ «Запорізька політехніка», яка має на меті диверсифікацію засобів забезпечення якості освіти – поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці після закінчення дії вказаних обставин

Виконання всіх екзаменаційних завдань з комплексного кваліфікаційного (атестаційного) екзамену є обов'язковим. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за весь комплексний (атестаційний) кваліфікаційний екзамен, загалом.

Оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти під час проходження атестації здійснюється за 100-бальною системою. Позитивною вважається оцінка від 60 до 100 балів.

Оцінки комплексного кваліфікаційного (атестаційного) екзамену виставляє кожен член комісії. Підсумкову оцінку комплексного кваліфікаційного (атестаційного) екзамену визначають, як середню, з позитивних оцінок за кожен вид екзаменаційних завдань.

Повторне складання (перескладання) комплексного кваліфікаційного (атестаційного) екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

У випадку, якщо здобувач не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання комплексного кваліфікаційного (атестаційний) екзамену без поважної причини, у протоколі зазначають, що він є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання. Якщо здобувач не з'явився на засідання ЕК з поважної причини, що підтверджено відповідними документами, йому може бути встановлено іншу дату складання випускного іспиту під час роботи ЕК.

Здобувача вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку (від 0 до 59 балів) з кваліфікаційного (атестаційного) екзамену, відраховують з університету. Йому видають академічну довідку встановленого зразка.

Здобувачі вищої освіти, які не склали комплексний кваліфікаційний (атестаційний) екзамен у зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну (з наступного навчального року) атестацію протягом трьох років після відрахування з закладу вищої освіти (у період роботи екзаменаційної комісії з відповідної спеціальності згідно із затвердженим графіком). Перелік освітніх компонентів, що входять до програми кваліфікаційного (атестаційного) екзамену, визначено за навчальним планом, чинним на момент проведення повторної атестації.

ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ

Основні поняття й сутність економіки туризму. Економіка туризму в системі прикладних наук про туристичне обслуговування. Економічні функції туризму. Платіжний баланс і туризм. Мультиплікативний процес у туризмі. Підприємство в туризмі як господарська система. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Види підприємств, їх характеристика.

Суб'єкти туристичного ринку. Сутність туристичного ринку, складові його інфраструктури. Сегментація ринку туристичних послуг. Сутність механізму функціонування туристичного ринку. Попит та пропозиція. Сутність туристичного продукту та його особливості. Туристичний пакет. Структура туристичного продукту. Ресурсний потенціал підприємств туризму. Вартість підприємства туризму.

Матеріальні та нематеріальні ресурси підприємств туризму. Класифікація і склад основних фондів підприємств туризму. Оцінка та відтворення основних фондів підприємств туризму. Основні та оборотні засоби підприємств індустрії туризму. Оборотний капітал. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів туристичних підприємств.

Трудові ресурси підприємств туризму. Соціально-економічна сутність і особливості праці в туризмі. Поняття трудових ресурсів підприємств туризму, їх класифікація. Ефективність та продуктивність праці працівників у туризмі: поняття, показники оцінки і методи їх визначення. Фактори зростання продуктивності праці та підвищення ефективності використання трудових ресурсів у підприємствах туризму.

Джерела формування та напрями використання доходу туристичних підприємств. Поняття, економічна сутність та джерела утворення доходів у підприємствах туризму. Фактори, що впливають на розмір доходів підприємств туризму. Аналіз доходів підприємств туризму. Методи і порядок планування доходів підприємств туризму.

Витрати та собівартість послуг на туристичних підприємствах, їх склад та структура. Класифікація витрат, що відносяться на собівартість послуг у підприємствах туризму. Аналіз поточних витрат туристичних підприємств.

Управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах. Структура виробничої програми туристичного підприємства. Порядок і методика економічного аналізу обсягу реалізації туристичного продукту в підприємствах туризму. Методика розробки виробничої програми в туристичних підприємствах на плановий період.

Ціноутворення в туризмі. Принципи та фактори ціноутворення в туризмі. Методика та методи ціноутворення на туристичному підприємстві. Структура ціни на туристичний продукт. Цінова політика туристичних підприємств. Механізм регулювання цін. Прибуток та рентабельність туристичних підприємств. Класифікація прибутку підприємства. Показники прибутку туристичного підприємства. Показники рентабельності туристичного підприємства.

Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств туризму. Фінансова звітність та її значення. Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості туристичного підприємства. Фінансове планування на туристичних підприємствах. Мета та об'єкт фінансового планування. Фінансовий план. Основні види та етапи фінансового планування.

Інвестиційна діяльність туристичних підприємств. Поняття і види інвестицій. Інвестиційна політика підприємств туристичної сфери. Поняття бізнес-плану інвестиційного проекту туристичних підприємств.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ

Історія розвитку екскурсійної справи в Україні. Сучасний стан екскурсійної справи в світі та Україні. Система підготовки спеціалістів екскурсійної справи в галузі туризму. Поняття екскурсії. Основні ознаки екскурсії. Тематика екскурсії. Розвиток тематики екскурсії в залежності від екскурсійних можливостей краю, наявності та характеру екскурсійних об'єктів. Багатопланові екскурсії.

Поняття екскурсії. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Творча група, її склад. Колективний характер роботи. Функції керівника. Розподіл і виконання обов'язків членів групи. Термін підготовки екскурсії. Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.

Техніка ведення екскурсії. Вимоги до техніки ведення екскурсії. Знайомства екскурсовода з групою. Адресний характер розповіді екскурсовода. Виконання індивідуального тексту (карток) під час проведення екскурсії. Повернення екскурсантів до транспорту.

Особливості проведення різних видів екскурсії. Характерні особливості проведення міських (пішохідних із використанням транспорту) екскурсії. Характерні особливості проведення замських, музейних, виробничих, комплексних екскурсії. Особливості проведення екскурсії за різною тематикою.

Професійна майстерність екскурсовода. Підвищення кваліфікації екскурсовода. Психологічні завдання екскурсовода: формування та підтримання інтересу до екскурсії, організація уваги на екскурсії. Особистість екскурсовода. Вимоги до екскурсовода, його права і обов'язки.

Екскурсія як метод інформації в туризмі. Види методів інформації в екскурсії. Екскурсія як метод інформації. Які основні методи підготовки екскурсії. Методи складання екскурсії по місту. Якість екскурсії, засоби її оцінки. Рецензування методичної документації екскурсії. Методика прослуховування. Основні критерії оцінки екскурсії. Аналіз карток прослуховування.

Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми екскурсії, як засіб дій екскурсовода. Класифікація методичних прийомів, розподіл на групи та їх призначення. Методичні прийоми показу. Методичний прийом руху. Методичні прийоми розповіді. Особливі методичні прийоми. Прийоми демонстрації наочних матеріалів.

Диференційний підхід до екскурсійного обслуговування. Суть, основа та принцип диференційного підходу. Формування різних груп екскурсантів. Особливості підготовки та проведення екскурсій для дітей, молоді, для місцевого населення, туристів, індивідуальних учасників. Види екскурсійно-інформаційної діяльності в туризмі. Екскурсія як інформаційний носій в діяльності туризму. Види екскурсійної діяльності в туризмі. Розвиток екскурсійної діяльності в туристичній галузі.

Проведення екскурсій у Запоріжжі. Методи проведення екскурсії в місті. Архітектурні та пам'ятні місця міста. Види екскурсій у Запоріжжі. Складання оглядової екскурсії по Запоріжжю.

МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ

Концепція маркетингу. Базові принципи та функції маркетингу. Основні види маркетингу. Сутність послуг. Класифікація послуг. Специфіка маркетингу послуг. Маркетингова орієнтація підприємства, що надає послугу..

Управління контактами в процесі туристичного обслуговування споживачів. Розподіл туристичних послуг на категорії. Послуга, як процес взаємодії між продавцем та споживачем. Маркетингові дослідження. Поведінка споживачів на ринку послуг. Робота з цільовою аудиторією. Маркетинг стосунків та маркетинг відносин в туризмі. Формування постійної клієнтури туристичної компанії. Рівень контактів туристичних підприємств із споживачами. Послуга, як система технологічного процесу надання та отримання послуг. Робота зі скаргами споживачів та вдосконалення сервісного процесу.. Формування підприємством споживчого портфелю. Розширення асортименту туристичних послуг як засіб посилення лояльності споживачів. Гарантії підприємства в сфері туристичного обслуговування споживачів.

Створення туристичних продуктів та зростання цінності. Принципи, функції та концепції створення туристичного продукту. Позичування туристичної послуги на цільових сегментах ринку. Створення конкурентної позиції туристичного підприємства та етапи розробки стратегії позиціонування компанії та продукту. Стратегії ціноутворення в сфері надання туристичних послуг. Комплекс маркетингу в туризмі. Планування маркетингової діяльності туристичного підприємства. Оптимізація плану маркетингу. Реакція споживачів на зростання або зниження ціни на послугу.

Інформування споживачів та просування послуг. Роль і завдання маркетингових комунікацій. Визначення підприємством стратегії та цілей комунікацій туристичних послуг. Комплекс маркетингових комунікацій в сфері надання туристичних послуг. Реклама послуг: планування, реалізація і контроль.

Процес маркетингового менеджменту на туристичному підприємстві. Мета, основні функції і завдання маркетингового менеджменту на туристичному підприємстві. Принципи і методи управління маркетингом на туристичному підприємстві. Складові технологічного процесу маркетингового менеджменту в туризмі. Алгоритм створення маркетингового підрозділу на

підприємстві. Функції, права та обов'язки служби маркетингу на підприємстві. Еволюція розвитку організаційних структур маркетингу в туризмі. Сучасні підходи до організації маркетингових підрозділів. Інтегровані та неінтегровані маркетингові організаційні структури.

Сутність та зміст маркетингового планування. Організація маркетингового планування. Класифікація і структура маркетингових планів та методи їх розроблення. Засади оцінки якості маркетингового плану. Розроблення маркетингової стратегії. Вибір стратегії маркетингу на туристичному підприємстві. Матриця Бостонської консалтингової групи. Матриця Мак-Кінзі. Маркетингове стратегічне, тактичне та оперативне планування. Сутність та предмет стратегічного маркетингового планування. Завдання та принципи стратегічного планування маркетингу. Моделі стратегічного маркетингового планування. Сутність та зміст маркетингового тактичного планування. Структура тактичного плану маркетингу. Структура бізнес-плану туристичного підприємства. Алгоритм маркетингового тактичного планування.

Мотивація маркетингової діяльності туристичного підприємства. Менеджерська сутність маркетингової мотивації. Мотивація орієнтування підприємства на споживача. Мотивація покупця. Мотивація торговельного персоналу. Організація зворотнього зв'язку зі споживачами туристичних послуг. Встановлення довгострокових відносин зі споживачами. Створення клієнтської бази в туризмі.

Контроль маркетингової діяльності туристичного підприємства. Сутність і зміст процесу контролю маркетингової діяльності. Види маркетингового контролю. Аналіз маркетингової діяльності туристичного підприємства. Маркетинговий аудит. Визначення перспектив розвитку туристичного бізнесу. Результативність маркетингу. Створення ефективної системи маркетингової інформації в туристичній компанії.

МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИЗМУ

Сутність і зміст менеджменту туризму. Предмет, мета та завдання курсу. Основні вимоги до знань студентів. Організаційно-управлінський процес у туризмі. Основні поняття й управлінські категорії туризму. Історичні й сучасні інструменти управління. Особливості менеджменту в туризмі.

Етапи та управлінські революції. Етапи передісторії туризму. Періодизація менеджменту туризму. Розвиток менеджменту на етапі становлення соціального туризму. Заслуга Ф. Тейлора та його послідовників у розвитку менеджменту як науки. Сутність внеску в теорію менеджменту представників адміністративної (класичної) школи. Тенденції розвитку світового туризму від початку ХХ ст. до Другої світової війни. Основні відмінності адміністративної школи менеджменту від наукової школи і школи людських відносин. Розвиток менеджменту та туризму в другій половині ХХ ст. Провідні ознаки розвитку вітчизняного туризму у другій половині ХХ ст.

Функції управління в туризмі та їх взаємозв'язок. Функція планування в

туризмі. Види планів в залежності від рівня організації. Організаційна функція в туризмі. Мотивація як функція управління в туризмі. Основні групи мотивації подорожей. Контроль в управлінні туристичною діяльністю. Види контролю в управлінні. Технологія контролю в практиці управління. Принципи менеджменту в туризмі та їх класифікація.

Поняття і класифікація методів менеджменту в туризмі. Організаційно-адміністративні методи менеджменту в туризмі. Регламентування як форма адміністративного впливу менеджера-керівника. Нормування як організаційно-адміністративний метод менеджменту в туризмі. Інструктування як організаційно-адміністративний метод менеджменту в туризмі. Розпорядчий вплив як організаційно-адміністративний метод менеджменту в туризмі. Сутність та значення економічних методів управління в туризмі. Планування як економічний метод управління в туризмі. Аналіз як економічний (загальнонауковий) метод в менеджменті. Фінансування як економічний метод управління в туризмі. Стимулювання як економічний метод управління в туризмі. Господарський розрахунок як економічний метод управління в туризмі. Соціально-психологічні методи управління в туризмі. Соціальні методи в практиці управління. Психологічні методи менеджменту Самоуправління як метод управління.

Система управління туризмом. Вплив на туризм факторів зовнішнього середовища. Типи організаційних структур управління в туризмі. Лінійна організаційна структура управління. Основні недоліки та переваги. Функціональна організаційна структура управління. Основні недоліки та переваги. Лінійно-функціональна організаційна структура управління.

Стиль керівництва туристичною фірмою і управлінські рішення. Зміст і види управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Процес ухвалення управлінських рішень в туристичній діяльності. Методи прийняття управлінських рішень.

Комунікаційні процеси в системі управління підприємствами туризму. Способи передачі інформації. Основні типи комунікаційних перешкод. Види комунікацій. Значення в менеджменті туризму модель процесу обміну інформацією. Основні форми ділового спілкування. Сутність принципів ділового етикету. Інструменти ораторського мистецтва використовувани менеджерами з туризму. Невербальні прийоми комунікацій. Вплив спілкування з представниками інших держав на комунікативний процес.

Поняття ефективності менеджменту туризму. Економічна ефективність менеджменту туризму. Соціальна ефективність менеджменту туризму. Формування ефективної організаційної структури туризму. Ефективність управлінських рішень. Ефективність управління персоналом. Ефективність та успішність менеджменту туризму. Характеристика компонент туристичних витрат. Сутність ефективності управління в економічному аспекті.

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ

Міжнародний туризм, його сутність та форми. Сучасна схема класифікації міжнародних подорожуючих. Ознаки, що дозволяють об'єднати туристів та екскурсантів до категорії міжнародних відвідувачів. Показники оцінки прямого та непрямого впливу міжнародного туризму на економіку окремих країн. Функції міжнародного туризму. Значення міжнародного туризму для збереження історико-культурної пам'яток, місцевих звичаїв і традицій.

Передісторія туризму. Основні мотиви подорожей у Стародавньому світі та Середньовічній Європі. Елітарний туризм Нового часу. Технологічні та економічні передумови зародження масового туризму. Перші організовані туристичні подорожі. Вплив ідеологічних чинників на розвиток міжнародного туризму у період між двома світовими війнами. Політичні, економічні, демографічні, соціокультурні та науково-технічні фактори формування попиту і пропозиції на міжнародному ринку туристичних послуг. Форми організації державного регулювання туристичної сфери в країнах світу. Переваги і недоліки їх використання за різних суспільно-політичних та економічних умов. Ключові урядові функції в галузі управління та контролю за розвитком туризму.

Міжнародні туристичні організації. Спеціалізовані установи ООН, що займаються питаннями розвитку міжнародного туризму. Історія створення Всесвітньої туристичної організації. Основні напрями діяльності ЮНВТО. Класифікація міжнародних туристичних організацій. їх типи і види: урядові та неурядові, глобальні і регіональні, універсальні та спеціалізовані. Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій. Норми міжнародного туристичного права. Манільська декларація ВТО зі світового туризму. Документ Акапулько Всесвітньої наради з туризму. Кодекс туриста та Хартія туризму. Гаазька декларація по туризму.

Статистика міжнародного туризму. Цілі і завдання туристичної статистики. Основні розділи статистики міжнародного туризму. Показники, що характеризують туристичні потоки. Фактори впливу на величину і структуру витрат туристів під час подорожі. Методи статистичних спостережень через звітність: облік на кордоні та реєстрація прибуттів в засобах розміщення. Транспортна статистика. Показники динаміки кількості туристичних прибуттів та доходів від міжнародного туризму. Середньорічні темпи зростання світових туристичних потоків. Країни-лідери за відвідуваністю, надходженнями від туризму і витратами на туризм у світі та Європі. Кількісні оцінки перспектив розвитку міжнародного туризму

Сутність та класифікаційні ознаки міжнародного туристичного ринку. Класифікація міжнародних туристичних ринків за цілями подорожей. Туризм з метою відпочинку і розваг. Структура міжнародного ринку ділового туризму. Характеристика релігійного туризму. Лікувально-оздоровчий туризм. Типи курортів. Туристичне районування світу. Склад країн Європейського, Американського, Азіатсько-Тихоокеанського, Африканського, Близькосхідного та Південноазійського туристичних регіонів. Аналіз динаміки міжрегіональних туристичних потоків. Основні рецептивні та генеруючі країни для туристичних

макрорегіонів. Проблеми сегментування міжнародного ринку туристичних послуг. Вікові групи подорожуючих (класифікація ВТО). Загальні та специфічні мотиви туристичних поїздок.

Місце України на ринку міжнародного туризму. Етапи розвитку міжнародного туризму в Україні. Кон'юнктурна оцінка сучасного стану вітчизняного ринку міжнародного туризму. Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні. Рекламування національного туристичного продукту на зарубіжних ринках. Статистичні показники розвитку ринку міжнародного туризму в Україні. Характеристика та аналіз структури вітчизняної матеріально-технічної бази іноземного туризму. Вступ України до Всесвітньої туристичної організації. Пріоритетні заходи державної політики щодо стимулювання іноземного туристичного потоку в Україну. Напрями подальшого розвитку вітчизняного ринку міжнародного туризму.

Диверсифікація туристичної діяльності. Проникнення банківських структур до сфери міжнародного туризму. Конгломерація. Механізм утворення транснаціональних корпорацій в туристичній індустрії. Причини транснаціоналізації в туризмі. Форми зовнішньої експансії ТНК. Територіальне розташування ТНК в сфері туризму. Напрями впливу туристичних ТНК на економіку приймаючих країн. Транснаціональні корпорації у готельному бізнесі. Історія та процес утворення міжнародних готельних ланцюгів. Способи приєднання готелів до інтегрованого ланцюга. Франчайзингові ланцюги. Найвідоміші готельні мережі світу.

РЕКРЕАЛОГІЯ ТА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ

Рекреалогія як наука. Рекреаційна діяльність. Теоретичні школи рекреації. Концептуальність поглядів на рекреацію. Напрями філософських поглядів на зміст рекреації. Теорії рекреації. Рекреаційні концепції середнього рівня. Поняття рекреаційної діяльності.

Рекреаційні та природні лікувальні ресурси. Поняття рекреаційних ресурсів, їхні види. Оцінки природних рекреаційних ресурсів. Природні лікувальні властивості ресурсів світу та України.

Кліматолікування. Водолікування. Грязелікувальні процедури. Особливості кліматолікування, головні кліматичні курорти світу та України. Особливості водолікування, основні бальнеологічні курорти світу та України. Особливості грязелікування, основні грязьові курорти світу та України.

Санаторно-курортне лікування. Заклади лікувально-оздоровчого відпочинку на курортах. Поняття курорту і курортної місцевості. Історія формування курортного господарства України. Географія лікування окремих хвороб на курортах України (опорно-руховий апарат, система кровообігу, органи дихання, нервова система та ін.).

Організація санаторно-курортного лікування. Санаторно-курортне лікування в профілактиці і лікуванні хворих із серцево-судинними захворюваннями, неспецифічними захворюваннями легень, туберкульозом, захворюваннями обміну речовин та ендокринної системи. Етіологія, патогенез

цих захворювань. Методи профілактики. Можливості санаторно-курортного етапу в профілактиці і лікуванні перелічених захворювань. Методики, що застосовуються.

ТЕХНОЛОГІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття туристична діяльність та технологія туристичної діяльності. Ланцюг створення туристичного продукту (за методикою М. Портера). Внутрішні й зовнішні фактори, що впливають на розвиток туризму. Методика PEST plus аналізу туристичної галузі країни. Державне регулювання туристичної галузі України. Державне агентство розвитку туризму ДАРТ. Визначення та основні принципи взаємодії туроператорів і турагентів. Структура та взаємозв'язки туристичного ринку. Учасники технологічних процесів у туристській діяльності. Класифікація та функції туроператорів і турагентів. Особливості діяльності туроператорів та турагентів.

Договірні відношення в туристичному бізнесі. Договірні відносини організаторів туризму і туристів. Права та обов'язки туроператорів, турагентів та туристів. Особливості обслуговування в готелях та договірні відносини з підприємствами розміщення. Договірні відносини із транспортними компаніями. Міжнародне регулювання туристичної діяльності. Концептуальні завдання регулювання туристичної діяльності на міжнародному рівні. Міжнародні організації, що координують туристичну діяльність. Інструменти регулювання міжнародної туристичної діяльності.

Сутність та складові туристичного продукту. Економічна сутність туристичного продукту. Туристичний продукт: сутність, поняття, основні характеристики. Складові туристичного пакету. Види і класифікація турів. Виробництво, просування та реалізація туристичних продуктів. Властивості туристичного продукту та вимоги до організації турів. Особливості формування туристичного продукту. Ціноутворення на туристичні послуги. Просування та реалізація туристичного продукту до споживача.

Функціонування туристичної індустрії: регуляторні особливості. Загальні поняття туристичної індустрії. Транспорт та її роль у туристському бізнесі. Особливості та моделі організації готельної індустрії. Промисловість харчування туристів. Індустрія дозвілля та розваг. Туристична анімація.

ТУРОПЕРЕЙТИНГ

Основи туроперейтингу. Характеристика основних понять як об'єктів вивчення дисципліни. Етапи розвитку туроперейтингу. Поняття «туроперейтинг» та види діяльності туроператора. Предмет діяльності туроператора. Профіль роботи туроператора. Схема організації роботи туроператора по розробці і реалізації туристського продукту. Класифікація та види туроператорів. Схеми реалізації та просування туристичного продукту.

Організація туроператорського та турагентського бізнесу: нормативно-правові вимоги. Вимоги щодо ліцензування туроператорської діяльності. Види

та форми агентської роботи. Класифікація турагентів. Види агентів. Агентські мережі. Канали просування і реалізації турпродукту. Форми організації збуту туристського продукту. Роль турагентств в турбізнесі. Система комісійних як основа взаємин між турагентом і туроператором. Характер контрактних стосунків між туроператором і турагентством.

Типологія створення туристичного продукту та формування його асортименту. Характеристика асортименту послуг туристичної фірми. Асортимент послуг туроператорів. Мотивація подорожі та формування пакетів послуг. Алгоритм розроблення програми обслуговування. Планування туристичних подорожей. Схеми роботи ту оператора по реалізації та організації турів. Програма туристичного обслуговування. Види програм обслуговування: рекреаційна, курортна, пізнавальна; спортивна, освітня; ділова і ін. Принципи формування туристсько-екскурсійних програм обслуговування. Розроблення туру та калькулювання його вартості.

Умови і принципи розробки туру. Процес розробки. Правила розроблення програм перебування туристів. Перелік робіт по створенню туристичної пропозиції фірми. Фактори, які впливають на структуру туру та комплектацію програм перебування туристів. Особливості складання програм перебування для різних типів туристів.

Рецептивний туроперейтинг. Поняття та зміст рецептивного туроперейтингу. Ресурси рецептивного туроперейтингу. Туристичні ресурси рецептивного туропейтингу в Україні. Формуванні взаємовідносин з підприємствами-виробниками туристичних послуг. Форми співпраці рецептивних туроператорів з продуцентами туристичних послуг. Формування каталогу пропозицій рецептивного туроператора. Особливості організації та надання додаткових послуг рецептивних туроператорів. Ініціативний туроперейтинг

Організація туристичних подорожей туроператором. Організація співпраці між туроператорами. Робота міжнародного туроператора з організації пакетних пропозицій та індивідуальних турів. Особливості оформлення договорів між туроператорами та транспортним підприємством, закладами готельного господарства та ін. Типова форму (зміст) договору (угоди) про співробітництво. Особливості договору чартеру (фрахту). Критерії оцінки та оцінювання якості послуг.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Закон України «Про туризм» № 324/95-ВР від 15 вересня 1995 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 24 – Сфера обслуговування, спеціальність 242 – Туризм : Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1068. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242- Turizm-bakalavr.21.01.22.pdf>.
3. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].
4. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>].
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>].
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п/page>].
7. Алієва-Барановська В. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. Київ: ЦНЛ. 2019. 344 с.
8. Божидарнік Т.В. Міжнародний туризм. навчальний посібник. Київ: ЦНЛ. 2019. 312 с.
9. Віндюк А.В., Гурова Д.Д., Корнієнко О.М. Рекреалогія та курортна справа: Навчальний посібник . Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 268 с.
10. Влащенко Н.М. Управління курортами : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. 226 с.
11. Галасюк С., Нездоймінов С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 178 с.
12. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 178с.
13. Грановська В.Г. Туризм і природно-рекреаційний потенціал: словник-довідник. Херсон: ОлдіПлюс, 2020. 108с.
14. Гресь-Євреїнова С.В., Шелеметьєва Т.В., Мамотенко Д.Ю. Бухгалтерський облік туристичних та готельно-ресторанних підприємств: Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 240 с.
15. Гурова Д.Д., Шморгуненко Є.О. Рекреаційна географія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя, 2022. 110 с.
16. Зайцева В.М., Корнієнко О.М. Аналіз та оцінка потенціалу туристських територій : навчальний посібник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 288 с.
17. Зайцева В.М., Цвілій С.М., Кукліна Т.С. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 260 с.

18. Корнієнко О.М., Булатов С.В. Активний туризм : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге перер. і доп. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 293 с.
19. Кукліна Т.С., Віндюк А.В., Булатов С.В. Організація анімаційних послуг : Навчальний посібник. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 244 с.
20. Левицька І.В., Климчук А.О., Басюк Д.І., Тарасюк Г.М., Москвічова О.С. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 488 с.
21. Мамотенко Д.Ю., Безхлібна А.П., Гресь-Євреїнова С.В. Ризики та економічна безпека туристичних фірм : Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 244 с.:
22. Менеджмент у туризмі. Навчальний посібник / Н. Л. Маньдюк, А. М. Манько, Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 198 с.
23. Михайліченко Г. І. Туроперейтинг : підручник. Київ :Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 304 с.
24. Світлична В. Ю., Александрова С. А. Економіка туризму : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 167 с.
25. Туристична галузь України в період євроінтеграції: теоретичний аспект : монографія / колектив авторів ; за заг. ред. проф. В. М. Зайцевої . Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. 183 с.
26. Шелеметьєва Т.В., Гресь-Євреїнова С.В. Менеджмент туризму : Навчальний посібник. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 216 с.
27. Tsviliy S., Gurova D., Kuklina T. Marketing competitiveness of hotel and restaurant enterprise: theoretical approach and methods of definition. *VUZF Review*. Republic of Bulgaria, VUZF University of finance, business and entrepreneurship, 2021. Vol. 6. №2. June. 244 p.
28. Tsviliy S., Vasylychev D., Gurova D. Organizational and innovative approaches to the development of labor resources in the service industries in the regional market of educational services. *Contemporary technologies in the educational process* : monography. Edited by Magdalena Wierzbik-Stronska, Galyna Buchkivska. Katowice, Poland, 2020. pp. 141 – 148.
29. Tsviliy S., Vasylychev D., Gurova D. Itroduction of process management into the management system of the tourist company on the basis of informatization of business processes. *The role of technology in the socio-economic development of the post-quarantine world* : monography. Edited by Magdalena Gawron-Lapuszek, Andrii Karpenko. Katowice, Poland, 2020. pp. 37 – 46.
30. Tsviliy S., Gurova D., Zhilko O., Zaitseva V. Professional online training of specialists for the domestic tourism and recreation industry. *Digital macro trends and technologies of the XXI century: monograph. Part I* ; Edited by I. Tatomyr, Liubov Kvasnii. Czech Republic. Praha: OKTAN PRINT, 2022, 170 p. P. 158-170. <https://doi.org/10.46489/dmtatotc-02>.